

BARTŁOMIEJ KRUPOWICZ

Uniwersytet Jagielloński

POSTĘPOWANIE NAKAZOWE Z WEKSLA
KONSUMENCKIEGO. KRYTYCZNE UWAGI
O ART. 485 § 2 K.P.C. PO NOWELIZACJI Z 2021 R.

1. WSTĘP

Istotny wpływ prawa Unii Europejskiej na krajowy polski porządek prawny od dnia 1 maja 2004 r. pozostaje poza wszelką dyskusją. Prawo to zresztą stanowi integralną część polskiego systemu prawnego, mając pierwszeństwo przed ustawami (art. 91 ust. 3 Konstytucji RP)¹. Wiążący zatem dla Polski jest między innymi Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej², w świetle którego – w myśl art. 267 akapit pierwszy lit. a TFUE Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej³ orzeka w trybie prejudycjalnym o ważności i wykładni aktów przyjętych przez instytucje, organy lub jednostki organizacyjne Unii. Instytucja ta jest gwarancją jednolitego stosowania prawa unijnego przez sądy poszczególnych państw członkowskich, przy uwzględnieniu zasady autonomicznej

---

¹ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.).

² Traktat z 26 października 2012 r. o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana) (Dz. Urz. UE C 326 z 2012 r., s. 47); dalej: TFUE.

³ Dalej: TSUE lub Trybunał.

wykładni tego prawa (tj. w oderwaniu od pojęć prawa krajowego)⁴. Autor wspomina o tym, gdyż pytanie prejudycjalne Sądu Rejonowego w Siemianowicach Śląskich⁵, które stało się przyczynkiem do wydania wyroku przez TSUE w słynnej sprawie *Profi Credit Polska*⁶, *de facto* zainicjowało procedurę zmian przepisów o postępowaniu nakazowym w kodeksie postępowania cywilnego⁷.

Z perspektywy zagadnienia wskazanego w tytule prezentowanego artykułu szczególnego znaczenia nabiera wypuklenie prawotwórczego charakteru wykładni dokonywanej przez TSUE. Jak bowiem wskazuje się w piśmiennictwie, „orzeczenia Trybunału funkcjonują tak jak źródła prawa”⁸. Nie powinno więc dziwić, że ustawodawca polski dokonał nowelizacji kodeksu postępowania cywilnego za pośrednictwem ustawy z 11 sierpnia 2021 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw⁹ w celu „implementacji wyroków Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej [...] w sprawach polskich, tj. C-176/17 *Profi Credit Polska* (Dz. Urz. UE C 408 z 12.11.2018 r., s. 20), C-545/17 *Pawlak* (Dz. Urz. UE C 187 z 3.06.2019 r., s. 19) w połączonych sprawach C-419/18 i C-483/18 *Profi Credit Polska* (Dz. Urz. UE C 10 z 13.01.2020 r., s. 14) oraz w sprawie niemieckiej, tj. C-670/15 *Šalplachta* (Dz. Urz. UE C 309 z 18.09.2017 r., s. 6)”¹⁰. Jako że bliższe przedstawienie

---

⁴ Por. M. SZPUNAR, *Art. 267, [w:] Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Komentarz. Tom III (art. 223-358)*, red. D. KORNOBIS-ROMANOWSKA, J. ŁACNY, A. WRÓBEL, Warszawa 2012, s. 380.

⁵ Szerzej co do stanu faktycznego owej sprawy zob. M. MATUSIAK-FRĄCZAK, *Nakaz zapłaty przeciwko konsumentowi wyłącznie na podstawie weksla. Glosa do wyroku TS z dnia 13 września 2018 r., C-176/17*, «Lex» 2018, pkt 2.

⁶ Wyrok TSUE z 13 września 2018 r., C-176/17, *Profi Credit Polska S.A. w Bielsku-Bialej p. Mariuszowi Wawrzoskowi*, «ZOTSiSPI» 9/2018, poz. I-711.

⁷ Ustawa z 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn. Dz. U. z 2021 r. poz. 1805 ze zm.); dalej: k.p.c.

⁸ P. MARCISZ, *Koncepcja tworzenia prawa przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej*, Warszawa 2015, s. 157.

⁹ Dz. U. poz. 1655; dalej: ustawa nowelizująca z 2021 r.

¹⁰ *Uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw*, Sejm VIII kadencji, druk nr 1222, s. 1 (<https://www.sejm.gov.pl/sejm9.nsf/druk.xsp?nr=1222>; dostęp 6 lipca 2022 r.).

genezy nowelizacji art. 485 § 2 k.p.c. nie jest dla oceny nowego przepisu kluczowe, warto jedynie w tym momencie wskazać, że TSUE zakwestionował zgodność przepisów polskiego postępowania nakazowego z art. 7 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich¹¹. Zarzuty TSUE pod adresem polskiej regulacji postępowania nakazowego – w sytuacji, gdy pozwanym jest konsument będący wystawcą własnego weksla gwarancyjnego¹² – zostały już w literaturze szczegółowo przedstawione i rozwinięte¹³. Pokrótce sprowadzają się one do: braku możliwości badania przez sąd w pierwszym etapie postępowania nakazowego stosunku podstawowego między wierzycielem wekslowym a pozwanym – konsumentem; zbyt sformalizowanej (jak dla konsumenta) budowy zarzutów jako procesowego środka zaskarżenia, zbyt krótkiego terminu na wniesienie zarzutów; nadmiernie wysokiej opłaty od zarzutów. Należy jednak dodać, że wobec nowelizacji kodeksu postępowania cywilnego z 7 listopada 2019 r.¹⁴ oraz z 24 września 2021 r.¹⁵, a także ustawy z 28 lipca

---

¹¹ Dz. Urz. UE L 95 z 1993 r., s. 29 ze zm.; dalej: dyrektywa 93/13.

¹² O zabezpieczającej funkcji weksli, która zresztą jest współcześnie najistotniejszą funkcją weksla (zwłaszcza *in blanco*), zob. szerzej P. MACHNIKOWSKI, *Prawo wekslowe*, Warszawa 2009, s. 43; podobnie I. HEROPOLITAŃSKA, *Weksel w obrocie gospodarczym*, Warszawa 2015, s. 26. Zabezpieczenie wekslowe może obejmować także wierzycelności przysze, co w warunkach gospodarki rynkowej może być szczególnie przydatne. Ten aspekt funkcji zabezpieczającej (gwarancyjnej) weksla podkreślają M. KOZIŃSKI, J. DYBIŃSKI, *Weksle, [w:] System Prawa Prywatnego, XVIII: Prawo papierów wartościowych*, red. A. SZUMAŃSKI, Warszawa 2016, s. 214.

¹³ B. STELMACH, *Dochodzenie roszczeń z weksla przeciwko konsumentom. Uwagi na kanwie wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 13.09.2018 r., w sprawie C-176/17 Profi Credit Polska przeciwko Mariuszowi Wawrzoskowi*, «Przeгляд Sądowy» 9/2020, s. 49-54; P. BAŃCZYK, *Dopuszczalność wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym na podstawie weksla własnego wystawionego przez konsumenta – wykładnia i zastosowanie w praktyce sądowej wyroku Trybunału Sprawiedliwości C-176/17, Profi Credit Polska, w stanie prawnym dotychczasowym i od 7.11.2019 r.*, «Europejski Przeгляд Sądowy» 1/2020, s. 36-39.

¹⁴ Przez ustawę z 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1469 ze zm.); dalej: ustawa nowelizująca z 2019 r.

¹⁵ Za pośrednictwem powołanej już ustawy nowelizującej z 2021 r.

2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych¹⁶ znaczna część uwag TSUE uległa dezaktualizacji.

Wskazanej nowelizacji z 2021 r. można było się zapewne prędkiej bądź później spodziewać. Ustawodawca polski starał się jak najwierniej dostosować polskie regulacje postępowania nakazowego do wymogów postawionych przez TSUE. Uczynił to jednak, zdaniem autora artykułu, w sposób nieudolny. Wątpliwości budzi nie tylko nowe brzmienie art. 485 § 2 k.p.c., lecz także uzasadnienie projektu owej nowelizacji. Jak zostanie to wykazane w dalszej części rozważań, nowe zasady prowadzenia postępowania nakazowego na podstawie weksla przeciwko konsumentowi nie są spójne ani z cywilnoprocesowymi założeniami postępowania nakazowego jako postępowania odrębnego, ani z zasadami materialnego prawa wekslowego. Ostatecznie autor spróbuje odpowiedzieć na pytanie, czy w związku z rosnącym standardem ochrony konsumenta, typowym dla prawa Unii Europejskiej i praw krajowych państw członkowskich, nie doszło do przysłowiowego „wylania dziecka z kąpielą” przez destrukcję tzw. postępowania wekslowego. W tym celu najpierw zostaną przypomniane podstawowe założenia kryjące się za instytucją postępowania nakazowego, by następnie skonfrontować materialnoprawne i procesowe konsekwencje nowego brzmienia art. 485 § 2 k.p.c. z tradycyjnie uznaną formułą tego postępowania odrębnego. Jako że jednak trudno oderwać od siebie materialnoprawne i procesowe konsekwencje regulacji z art. 485 § 2 k.p.c., w poszczególnych fragmentach rozważań wątki prawa materialnego i procesowego mogą się przeplatać.

---

¹⁶ Tekst jedn. Dz. U. z 2022 r. poz. 1125; dalej: u.k.s.c. Ustawa nowelizująca z 2021 r. objęła bowiem także kwestię wysokości opłaty wnoszonej przez pozwanego konsumenta od zarzutów od nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym (art. 19 ust. 4 u.k.s.c.). Obarczenie konsumenta opłatą w wysokości $\frac{1}{4}$ opłaty od pozwu było jednym z podstawowych punktów przeprowadzonej przez TSUE krytyki polskiej regulacji. W literaturze krytycznie jednak oceniono uwagę TSUE co do braku zgodności regulacji wysokości opłaty od zarzutów od nakazu zapłaty wnoszonych przez pozwanego – konsumenta z art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13; tak B. STELMACH, *op. cit.*, s. 60-62.

I.1. POSTĘPOWANIE WEKSLOWE

We wprowadzających uwagach do niniejszego artykułu należy jeszcze wyjaśnić powód posługiwania się określeniem „postępowanie wekslowe”. Termin ten nawiązuje do procedury niemieckiej. W prawie niemieckim postępowanie nakazowe z weksła nazywane jest właśnie *Wechselprozess*¹⁷. Według unormowania ZPO jest to szczególny przypadek (*Sonderfall*) ogólnego postępowania nakazowego¹⁸. Również w prawie austriackim przewidziano postępowanie odrębne pod nazwą *Wechselmandatverfahren*, w którym sąd wydaje polecenie zapłaty (*Wechselzahlungsauftrag*)¹⁹. W Polsce powołany termin stosowany bywa w literaturze do oznaczenia postępowania nakazowego prowadzonego na podstawie weksła²⁰. W doktrynie spotkać można też pojęcie „wekslowy proces nakazowy”²¹. Nazwa ta ma podkreślić szczególny charakter postępowania nakazowego prowadzonego na podstawie weksła, który odróżnia go nawet na tle pozostałych przepisów regulujących postępowanie nakazowe²². Korzystanie z dobrodziejstw postępowania nakazowego, wraz z surowością zasad odpowiedzialności wekslowej,

---

¹⁷ Zob. § 602 i n. *Zivilprozessordnung in der Fassung der Bekanntmachung vom 5.12.2005 (BGBl. I S. 3202, ber. 2006 I S. 431, 2007 S. 1781) zuletzt geändert durch Gesetz vom 24.06.2022 (BGBl. I S. 959) m.W.v. 1.07.2022*; dalej: ZPO. O pojęciu dochodzonych w tym trybie roszczeń wekslowych (*Wechselansprüche*) zob. F. STEIN, *Der Urkunden- und Wechselprozeß*, Leipzig 1887, s. 89-92. Na marginesie warto zauważyć, że postępowanie to wykazuje zbieżności z postępowaniem polskim, np. art. 37¹ k.p.c. i § 603 ZPO.

¹⁸ Tak D. OLZEN, § 602, [w:] *Zivilprozessordnung und Nebengesetze: Großkommentar. Band 8, §§ 592-723*, red. B. WIECZOREK, R.A. SCHÜTZE, Berlin 2013, s. 100-101.

¹⁹ Co typowe dla wszystkich postępowań na podstawie weksli, niezależnie od państwa, obowiązuje w nim zasada ograniczonej do treści weksła kognicji (*Grundsatz der beschränkten Kognition*): W.H. RECHBERGER, *Besondere Verfahrensarten*, [w:] W.H. RECHBERGER, D.A. SIMOTTA, *Grundriss des österreichischen Zivilprozessrechts. Erkenntnisverfahren*, Wien 2017, s. 695-697.

²⁰ A. SZPUNAR, *Sądowe dochodzenie roszczeń z weksła*, «Rejent» 5/1995, s. 9.

²¹ J. MOJAK, *Nakazowy proces wekslowy jako sposób realizacji praw z weksła gwarancyjnego*, [w:] *Zabezpieczenia wierzycielności*, red. K. SZADKOWSKI, K. ŻOK, Warszawa 2020, s. 286.

²² Nieprzypadkowo chyba E. Waškowski wymienił weksle jako pierwszą w kolejności podstawę wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym – E. WAŠKOWSKI, *Podręcznik procesu cywilnego*, Wilno 1932, s. 284.

było jednym z czynników napędzających obrót wekslowy w czasach II RP²³. Zdawał sobie z tego sprawę widocznie ówczesny ustawodawca procesowy²⁴, który nakazowi zapłaty z weksła poświęcił osobny artykuł (art. 466 k.p.c. z 1930 r.). Już wówczas w toku przygotowywania kodeksu postępowania cywilnego z 1930 r. niektórzy autorzy sugerowali nawet odrębne unormowanie procesu wekslowego i czekowego, obok ogólnego postępowania nakazowego²⁵. W poglądach tych dopatrywać się można inspiracji rozwiązaniami niemieckimi.

Niewątpliwie proces wekslowy, warunkowany aksjologicznie zasadami materialnego prawa wekslowego, cechuje się pewnymi odrębnościami w stosunku do ogólnej regulacji postępowania nakazowego. Jak podniósł Adam Szpunar: „Podstawowymi cechami postępowania nakazowego toczącego się na podstawie weksła są: jego znaczne uproszczenie, szybkość, formalizm, surowość odpowiedzialności, wreszcie przywileje w postępowaniu zabezpieczającym i egzekucyjnym, jakie ma nakaz od chwili jego wydania”²⁶. Podobne zapatrywania na temat istoty postępowania wekslowego wyrażali także inni autorzy²⁷. Prezentowany artykuł zmierza jednak do wykazania, że określenie „postępowanie wekslowe” przeciwko konsumentowi przynajmniej częściowo jest już pieśnią przeszłości.

1.2. MODELWNE CECHY POSTĘPOWANIA NAKAZOWEGO

Postępowanie nakazowe jest obecnie uregulowane w polskim kodeksie postępowania cywilnego w art. 480¹-480⁴ (część ogólna dla postępowania nakazowego i upominawczego) oraz w art. 484¹-497. Postępowanie

---

²³ O czym świadczy wykorzystywanie weksli nawet w sferze publicznej. Zabezpieczano nimi pożyczki i kredyty udzielane związkom samorządowym przez Bank Komunalny SA i Komunalny Bank Kredytowy; za: A. JEZERSKI, C. LESZCZYŃSKA, *Historia gospodarcza Polski*, Warszawa 1999, s. 321.

²⁴ Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 29 listopada 1930 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 83, poz. 651 ze zm.); dalej: k.p.c. z 1930 r.

²⁵ S. GOŁĄB, *Projekty polskiej procedury cywilnej. Powstanie – uzasadnienie – zdania odrębne*, Kraków 1930, s. 91-94.

²⁶ A. SZPUNAR, *op. cit.*, s. 10.

²⁷ Zamiast wielu zob. P. MACHNIKOWSKI, *op. cit.*, s. 237; I. HEROPOLITAŃSKA, *op. cit.*, s. 26; J. MOJAK, *op. cit.*, s. 286.

to ma charakter fakultatywny, ponieważ przeprowadzenie go zależy od stosownego wniosku powoda zawartego w pozwie (art. 484¹ k.p.c.). Choć normatywnie postępowanie nakazowe zakwalifikowane jest do postępowań odrębnych w procesie cywilnym, to w doktrynie nadaje mu się dalsze epitety. Wskazuje się bowiem, że jest to postępowanie uproszczone, gwarantujące jednakże szybkość i pewność obrotu prawnego²⁸. Oprócz tego akcentowano taniść²⁹ postępowania nakazowego, co znajduje także odzwierciedlenie w treści aktualnego art. 19 ust. 2 pkt 1 u.k.s.c., który przewiduje obowiązek uiszczenia przez powoda opłaty od pozwu w postępowaniu nakazowym w wysokości zaledwie $\frac{1}{4}$, zaś $\frac{3}{4}$ wysokości opłaty przerzuca na pozwanego (art. 19 ust. 4 u.k.s.c.) – z zastrzeżeniem sytuacji pozwanego – konsumenta³⁰. Trafnie, co do zasady, scharakteryzował postępowanie nakazowe także Adam Szpunar, na co zwrócono uwagę wyżej³¹, choć pewne zastrzeżenie należy zgłosić co do rozumienia przez tego autora określenia „formalizm” postępowania nakazowego. Kwestia ta zostanie poruszona w dalszych rozważaniach. Postępowanie nakazowe ma z założenia służyć rozpoznawaniu spraw prostych, którymi zgodnie z poglądem Marii Jędrzejewskiej są „sprawy w zasadzie bezsporne, a ponadto nieskomplikowane ani pod względem prawnym, ani faktycznym”³². Charakterystyka ta nie do końca jednak przystaje do postępowania wekslowego. Ze względu na skomplikowanie prawa wekslowego, w tym abstrakcyjność zobowiązań wekslowych i ich obiegową funkcję, którą wyraża instytucja indosu, ale zarazem powiązanie weksli z licznymi stosunkami podstawowymi, wydanie

---

²⁸ Z. RESICH, *Postępowanie nakazowe i upominawcze*, [w:] J. JODŁOWSKI, Z. RESICH, *Postępowanie cywilne*, Warszawa 1987, s. 363; I. KUNICKI, *Postępowanie nakazowe i upominawcze*, [w:] I. KUNICKI, W. BRONIEWICZ, A. MARCINIAK, *Postępowanie cywilne w zarysie*, Warszawa 2020, s. 396.

²⁹ S. DAŁKA, *Postępowania nakazowe i upominawcze w świetle nowelizacji k.p.c.*, «Rejent» 7-8/1997, s. 135-136.

³⁰ Ustawa nowelizująca z 2021 r. zmieniła także art. 19 ust. 4 u.k.s.c., dostosowując wysokość opłaty od zarzutów wnoszonych przez konsumenta przeciwko nakazowi zapłaty w postępowaniu nakazowym do wskazań TSUE, o których była mowa w przyp. 16.

³¹ A. SZPUNAR, *op. cit.*, s. 10.

³² M. JĘDRZEJSKA, *Modele postępowania w sprawach cywilnych „drobnych i prostych”: model sądowy, arbitrażowy, administracyjny*, «Palestra» 21.7/1977, s. 18, 21.

prawidłowego nakazu zapłaty z weksla nie byłoby zadaniem prostym. Sprawa wekslowa może się bowiem wiązać z licznymi wątpliwościami prawnymi. Efektywne orzekanie jest jednak praktycznie możliwe dzięki uproszczonej budowie postępowania nakazowego, o czym mowa niżej. Postępowanie z weksla konsumenckiego jawi się obecnie na tym tle jako istotny wyłom od zasady uproszczenia postępowania.

Mimo że nakaz zapłaty, który wieńczy pierwszy etap postępowania nakazowego, ma charakter warunkowy³³, to nie neguje to skuteczności i sprawności postępowania nakazowego. Ze względu na charakter dokumentów stanowiących podstawę wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym (art. 485 k.p.c.), które stwarzają duże prawdopodobieństwo zasadności powództwa (tzw. dokumenty o wyższej wiarygodności)³⁴, wierzyciel w stosunkowo niedługim czasie uzyskuje co najmniej tytuł zabezpieczenia – nawet w razie wniesienia zarzutów przez pozwanego (art. 492 § 1 k.p.c.). Jako że tytuł zabezpieczenia powstaje wówczas z mocy prawa, to spełnienie przesłanek wiarygodności roszczenia i interesu prawnego w zabezpieczeniu nie jest weryfikowane³⁵. Ów tytuł zabezpieczenia nie wymaga natomiast klauzuli wykonalności w celu jego wykonania, co jest zasadą według ogólnych reguł postępowania zabezpieczającego (art. 743 § 1 k.p.c.)³⁶. Już w okresie przedwojennym zwracano uwagę na łatwość uzyskania zabezpieczenia w związku z wystawionym wekslem w stosunku do zasad ogólnych postępowania

---

³³ W ten sposób nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym określają m.in. M. MANOWSKA, *Postępowanie nakazowe*, [w:] *Postępowania odrębne w procesie cywilnym*, Warszawa 2010, «Lex», a także S. DAŁKA, *Postępowanie nakazowe*, [w:] *System Prawa Procesowego Cywilnego, II: Postępowanie rozpoznawcze przed sądami pierwszej instancji*, red. Z. RESICH, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk-Łódź 1987, s. 581.

³⁴ Pojęciem tym posługuje się M. KOSTWIŃSKI, *Dowody z dokumentów w postępowaniu nakazowym w kontekście formy dokumentowej czynności prawnych*, «Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego. Seria Prawnicza» 4/2019, s. 70.

³⁵ J. MISZTAŁ-KONECKA, *Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne w sprawach cywilnych*, Warszawa 2019, s. 47-48 oraz s. 50.

³⁶ Por. D. ZAWISTOWSKI, *Art. 743*, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, IV: Artykuły 730-1088*, red. T. WIŚNIEWSKI, Warszawa 2021, s. 92.

zabezpieczającego³⁷, którą Alojzy Macholz uznał nawet za zasadniczą zaletę postępowania nakazowego³⁸.

Warto jednak zwrócić uwagę, że nakaz zapłaty może zasądzać świadczenie pieniężne lub świadczenie rzeczy zamiennych. Z perspektywy omawianego postępowania wekslowego interesować nas będzie, co oczywiste, tylko możliwość zasądzenia świadczenia pieniężnego – jedynie na wierzitelnosci pieniężne opiekować może weksel jako dłużny papier wartościowy³⁹. Tytuł zabezpieczający świadczenie pieniężne może z kolei podlegać wykonaniu zarówno w drodze egzekucji, jak i w innej drodze w rozumieniu art. 743 § 2 k.p.c. Wynika to właściwie z wyboru powoda, który we wniosku o dokonanie zabezpieczenia powinien określić sposób zabezpieczenia (art. 492 § 2 k.p.c.). Katalog sposobów zabezpieczenia roszczeń pieniężnych jest zamknięty (art. 747 k.p.c.), ale niektóre spośród zawartych w art. 747 k.p.c. sposobów zabezpieczenia będą podlegać wykonaniu w innej drodze niż egzekucyjna – dotyczy to zwłaszcza popularnego sposobu zabezpieczenia w postaci ustanowienia hipoteki przymusowej (art. 747 pkt 2 k.p.c.; art. 109 i 110 ustawy z 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece⁴⁰). Wówczas tytuł zabezpieczenia powinien zostać przez przewodniczącego zaopatrzonej przez wzmiankę o wykonalności (art. 743 § 2 k.p.c.).

Przepis art. 492 § 1 k.p.c. odczytany dosłownie zwalnia powoda jedynie z potrzeby uzyskania klauzuli wykonalności. Wydaje się wszakże, że wykładni art. 492 § 1 k.p.c. należy dokonać z perspektywy celowościowej. Wskazana regulacja stanowi jeden z podstawowych „przywilejów” wierzyciela, który korzysta z postępowania nakazowego – zatem postępowania, w którym z natury prawdopodobieństwo zasadności powództwa jest bardzo duże. Artykuł 492 § 1 k.p.c. pozwala wówczas

---

³⁷ A. MACHOLZ, *Postępowanie nakazowe w sprawach wekslowych i czekowych według Kodeksu Postępowania Cywilnego z tekstem, tabelami kosztów sądowych i wzorami pism procesowych*, Poznań 1933, s. 23-24.

³⁸ *Ibidem*, s. 8.

³⁹ Wynika to już z art. 1 pkt 2 i art. 101 pkt 2 ustawy z 28 kwietnia 1936 r. – Prawo wekslowe (tekst jedn. Dz. U. z 2022 r. poz. 282); dalej: p.w. Zob. M. LEMMONIER, S. KISIEL, *Weksel jako dłużny papier wartościowy*, «Studia Elckie» 12/2010, s. 247.

⁴⁰ Tekst jedn. Dz. U. z 2019 r. poz. 2204 ze zm.; dalej: u.k.w.h.

na zabezpieczenie tak uzasadnionego roszczenia na potrzeby przyszłej egzekucji, co jest podstawowym celem postępowania zabezpieczającego, które toczy się zwykle równoległe z postępowaniem rozpoznawczym⁴¹. W interesującym nas przypadku z kolei roszczenie wekslowe już zostało zasądzone, bowiem nakaz zapłaty został wydany. Postępowanie zabezpieczające jest przeto wdrażane w momencie, w którym już pierwotnie duże prawdopodobieństwo zasadności roszczenia jeszcze bardziej wzrosło, zaś pozwanemu pozostaje już tylko środek zaskarżenia w postaci zarzutów. Skłania to do interpretacji art. 492 § 1 k.p.c. na korzyść wierzyciela wekslowego.

Trudno byłoby zwłaszcza uzasadnić dosłowne, wąskie rozumienie art. 492 § 1 k.p.c. tym, że przepis ten ułatwia uzyskanie zabezpieczenia w sposób mniej uciążliwy dla pozwanego (które to zabezpieczenie bez wątpienia wykonywane jest w drodze odpowiedniego stosowania przepisów o egzekucji, np. przez zajęcie rzeczy ruchomych, wierzytelności – art. 747 pkt 1 k.p.c.), pozostawiając swoistą kontrolę przewodniczącego przy bardziej uciążliwych środkach zabezpieczenia (np. przy powołanej już hipotece przymusowej – art. 747 pkt 2 k.p.c.). Niemożliwe jest precyzyjne i abstrakcyjne uszeregowanie sposobów zabezpieczenia według stopnia dolegliwości dla pozwanego; *in concreto* ustanowienie hipoteki przymusowej na nieruchomości, które to prawo rzeczowe nie pozbawia pozwanego możliwości władania obciążoną nieruchomością⁴², często będzie wręcz mniej dolegliwe niż zajęcie rachunku bankowego pozwanego⁴³. Reguły dotyczące postępowania zabezpieczającego, z zastrzeżeniem art. 492 § 2 k.p.c., należy odnieść także do zabezpieczenia wykonywanego na podstawie art. 492 § 1 w zw. z art. 730 i n. k.p.c.

---

⁴¹ Z. WOŹNIAK, J. GOŁACZYŃSKI, *Przepisy ogólne o postępowaniu zabezpieczającym*, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie zabezpieczające*, red. J. GOŁACZYŃSKI, Warszawa 2021, s. 16; A. MICHÓR, *Postępowanie zabezpieczające w sprawach gospodarczych*, «*Studia Iuridica Toruniensia*» 28/2021, s. 163-164.

⁴² Art. 65 ust. 1 u.k.w.h.

⁴³ Na temat szczególnych problemów z zabezpieczeniem na rachunku bankowym zob. np. M. BUJAŁSKI, *Zakres zastosowania reguły contra proferentem oraz istoty umowy rachunku bankowego w świetle pojęcia „obracanie środkami pieniężnymi”*. Glosa krytyczna do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 stycznia 2021 r., III CSKP 80/21, «*Transformacje Prawa Prywatnego*» 2/2022, s. 31-34.

W szczególności zatem należy uwzględnić zasadę proporcjonalności zabezpieczenia, która – na wniosek pozwanego – powinna skłonić sąd do ograniczenia zabezpieczenia wskazanego przez powoda (art. 730¹ § 3 w zw. z art. 492 § 2 zd. 2 k.p.c.)⁴⁴. Wobec tego należałoby przyjąć szersze rozumienie art. 492 § 1 k.p.c. i uznać, że powód zwolniony jest z potrzeby uzyskania także wzmianki o wykonalności, gdy wskazuje na zabezpieczenie na przykład przez ustanowienie hipoteki przymusowej⁴⁵.

Powstaje zarazem pytanie o znaczenie pojęcia „uproszczenie” postępowania. W piśmiennictwie wskazuje się na dwa modele uproszczenia postępowania – francuski i niemiecki. Typ pierwszy zwany jest formalnie uproszczonym i sprowadza się do ograniczenia formalizmu postępowania, przy zapewnieniu pełnej kognicji sądu co do meritum sprawy. Model niemiecki z kolei jest określany jako materialnie ograniczony, gdyż wyrok „zostaje wydany na podstawie niezupełnego materiału dowodowego, przeto ma charakter prowizoryczny i dopuszcza obalenie w ogólnym trybie postępowania”⁴⁶. Wydaje się, że polskie postępowania nakazowe odpowiada obu podanym modelom uproszczenia. Zastrzec jednak należy, że uproszczenie dotyczy tylko pierwszej fazy postępowania nakazowego, tj. do wniesienia zarzutów. Po ich wniesieniu przebieg postępowania nie różni się od ogólnego procesu⁴⁷ (względnie postępowania odrębnego, co zależy od charakteru rozpoznawanej sprawy).

Z perspektywy formalnej wypada wskazać, że rozpoznanie sprawy w pierwszym etapie postępowania nakazowego odbywa się na

---

⁴⁴ Choć zdaniem M. MANOWSKIEJ, *Postępowanie nakazowe i upominawcze*, Warszawa 2001, s. 143, art. 492 k.p.c. wyłącza zastosowanie art. 730 i n. k.p.c. w postępowaniu, to zdaniem autora przepisy o postępowaniu zabezpieczającym zawierają pewne uniwersalne wskazania co do zabezpieczenia (o naturze wręcz humanitarnej), które powinny być respektowane nawet w razie generalnego wyłączenia stosowania ogólnych przepisów o postępowaniu zabezpieczającym. Tak należy potraktować zwłaszcza zasadę z art. 730¹ § 3 k.p.c.

⁴⁵ O możliwości wpisu hipoteki przymusowej na podstawie nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym wypowiedział się niegdyś także Sąd Najwyższy – choć z nieco innym uzasadnieniem i w innym stanie prawnym; zob. uchwała SN z 2 grudnia 2003 r., III CZP 92/03, «OSNC» 2/2005, poz. 22.

⁴⁶ E. WAŚKOWSKI, *op. cit.*, s. 283.

⁴⁷ Z zastrzeżeniem art. 493 § 3 k.p.c.

posiedzeniu niejawnym (art. 480⁴ § 1 k.p.c.)⁴⁸, zatem z natury rzeczy w sposób znacznie sprawniejszy i bardziej odformalizowany niż na rozprawie, która nadal jest w procesie cywilnym zasadą (art. 148 § 1 k.p.c.). Tak zorganizowany pierwszy etap postępowania nakazowego wyklucza zasadę kontrydiktoryjności, która ujawnia się właśnie w trakcie rozprawy (art. 210 k.p.c.)⁴⁹. W zasadzie pozwany nie uczestniczy w pierwszej fazie postępowania nakazowego i nie wnosi odpowiedzi na pozew – pozew i załączniki do niego otrzymuje dopiero wraz z nakazem zapłaty (art. 480² § 3 k.p.c.). Dlatego trudno zgodzić się z Małgorzatą Manowską, której zdaniem: „Zasada kontrydiktoryjności nie doznaje nadzwyczajnych ograniczeń w żadnej fazie postępowania”⁵⁰. Jednocześnie akcentowany przez Adama Szpunara formalizm postępowania nakazowego, o którym mowa była wcześniej, można rozumieć tylko od strony szczególnych dla tego postępowania rozwiązań (np. terminy na wniesienie zarzutów, *de facto* brak wymiany pism procesowych między stronami), które decydują o dynamice procesu. Poza tym w postępowaniu nakazowym obowiązują ogólne regulacje dotyczące procesu, którego formalizm jest jedną z podstawowych zasad⁵¹ (co obrazuje choćby skomplikowana struktura pism procesowych – art. 126 i n. k.p.c.).

Uproszczenie materialne w przypadku postępowania nakazowego przejawia się z kolei w orzekaniu przez sąd na podstawie ograniczonego dostępu do źródeł i środków dowodowych. Sąd dysponuje bowiem, przed wydaniem nakazu zapłaty, jedynie pozwem oraz dołączonymi do niego załącznikami (w tym dokumentami, o których mowa w art. 485 k.p.c.). Wszechstronne zapoznanie się ze sprawą, z uwzględnieniem racji pozwanego, nastąpi dopiero w drugiej fazie postępowania po wniesieniu przez

---

⁴⁸ W doktrynie wskazuje się przy tym, że jest to podstawowa gwarancja szybkości postępowania nakazowego; zob. D. MRÓZ-SZARMACH, *Postępowanie nakazowe*, [w:] *System Postępowania Cywilnego*, VI: *Postępowania odrębne*, red. A. MACHNIKOWSKA, Warszawa 2022, s. 707.

⁴⁹ O pojęciu zasady kontrydiktoryjności (niem. *Verhandlungsmaxime*) zob. Z. RESICH, *Istota procesu cywilnego*, Warszawa 1985, s. 133 i n.

⁵⁰ M. MANOWSKA, *Postępowanie nakazowe...*, s. 13.

⁵¹ B. KACZMAREK-TEMPLIN, *Formalizm procesowy a nowe przepisy odnoszące się do dokumentów w procesie cywilnym*, «Prawo Mediów Elektronicznych» 1/2017, s. 11-12 i cytowana tam literatura.

pozwanego zarzutów. Ograniczenie katalogu środków dowodowych do dokumentów wskazanych w art. 485 k.p.c. jest przy tym podnoszone do rangi zasad charakterystycznych dla postępowania nakazowego⁵².

Powyższa skrócona charakterystyka postępowania nakazowego stanowić będzie punkt odniesienia dla oceny nowej regulacji art. 485 § 2 k.p.c. kolejno z materialnoprawnej i prawnoprocesowej perspektywy.

2. ART. 485 § 2 K.P.C. A ZASADY PRAWA WEKSLOWEGO

Ustawa nowelizująca z 2021 r. dodała do art. 485 § 2 k.p.c. zd. 3 i 4, które dają podstawę do rozważań także na gruncie prawa materialnego. Wskazana regulacja dotyczy tzw. weksli konsumenckich, tj. weksli wystawianych przez konsumenta w rozumieniu art. 22¹ kodeksu cywilnego⁵³ na rzecz przedsiębiorcy w rozumieniu art. 43¹ k.c. jako remitenta, których celem jest zabezpieczenie wiarygodności przedsiębiorcy z tzw. stosunku podstawowego⁵⁴. Taką motywację ustawodawcy potwierdza wyraźnie uzasadnienie projektu ustawy nowelizującej z 2021 r.⁵⁵ Artykuł 485 § 2 zd. 3 i 4 zobowiązuje powoda – przedsiębiorcę do przedłożenia wraz z pozwem, oprócz oryginału weksla, umowy, z której wynika roszczenie zabezpieczone wekslem, deklaracji wekslowej i załączników – o ile pozwanym jest konsument. Jeśli pozwanym jest ogólnie osoba fizyczna, niezbędne jest z kolei oświadczenie, że roszczenie dochodzone pozwem nie powstało w związku z umową zawartą z konsumentem.

Z perspektywy prawa materialnego brzmienie art. 485 § 2 zd. 3 i 4 budzi pewne wątpliwości. Ustawodawca, zgodnie z zaleceniami TSUE, miał na uwadze ściśle związku między wekslem gwarancyjnym a zobowiązaniem w stosunku podstawowym. Należy jednak podkreślić, że związek

---

⁵² D. MRÓZ-SZARMACH, *op. cit.*, s. 707.

⁵³ Ustawa z 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jedn. Dz. U. z 2022 r. poz. 1360 ze zm.); dalej: k.c.

⁵⁴ Jako że praktycznie weksel własny ma zdecydowanie większe znaczenie w obrocie aniżeli weksel trasowany, kolejne uwagi przedstawione zostaną na kanwie weksla własnego, w przypadku którego wystawca jest zarazem dłużnikiem głównym.

⁵⁵ *Uzasadnienie rządowego projektu...*, s. 4.

taki – choć w praktyce dość częsty ze względu na gospodarcze funkcje weksli – nie jest wcale konieczny. Zobowiązanie wekslowe może bowiem istnieć w pełni samodzielnie, niezależnie od jakiegokolwiek stosunku podstawowego. Stąd czynność prawną wystawienia weksła nazywa się niekiedy czynnością abstrakcyjną⁵⁶, a zobowiązanie wekslowe abstrakcyjnym – w tym zobowiązanie wynikające z indosu⁵⁷ (art. 15 p.w.). Jest to słuszne, choć raczej nietypowe dla prawa papierów wartościowych rozumienie abstrakcyjności zobowiązania wekslowego. Jak twierdzi Piotr Machnikowski, samo pojęcie abstrakcyjności w kontekście prawa wekslowego nie wyjaśnia jego istoty⁵⁸. Jego zdaniem abstrakcyjność ta przejawia się najpełniej w niemal pełnym wykluczeniu podnoszenia tzw. zarzutów osobistych przez dłużnika wekslowego przeciwko wierzycielowi – indosatariuszowi, o ile tenże nie nabył weksła, działając świadomie na szkodę dłużnika (art. 17 p.w.). Tematyka zarzutów nie stanowi jednak przedmiotu niniejszego artykułu, zatem wypada odesłać Czytelnika do stosunkowo bogatej literatury w tym zakresie⁵⁹. W dalszych rozważaniach pojęcie abstrakcyjności będzie stosowane w znaczeniu niezależności ważności weksła od istnienia kauzy dla jego wystawienia⁶⁰.

W kontekście analizowanego art. 485 § 2 k.p.c. znaczenia nabierają zagadnienia, których zapewne nie spodziewał się sam ustawodawca. Należy zwrócić uwagę na problem tzw. teorii wekslowych, które zajmują się

---

⁵⁶ J. IGNATOWICZ, K. STEFANIUK, A. WOLTER, *Prawo cywilne. Zarys części ogólnej*, Warszawa 2017, s. 338. Mowa oczywiście o abstrakcyjności jako braku kauzalności materialnej.

⁵⁷ P. NAZAREWICZ, *Indos własnościowy pełny jako podstawowy rodzaj indosu wekslowego*, «Palestra» 41.7-8/1997, s. 27-28.

⁵⁸ P. MACHNIKOWSKI, *op. cit.*, s. 38.

⁵⁹ Oprócz opracowań podręcznikowych i komentarzy np. A. LANIEWSKI, K. HAMERSKI, L. BLOCH, *Zarys polskiego prawa wekslowego*, Lwów 1937, s. 15-17; M. MOSKA, *Zarzuty przysługujące poręczycielowi wekslowemu*, «Transformacje Prawa Prywatnego» 2/2020, s. 146-152.

⁶⁰ Podobnie, krytykując zarazem pogląd ograniczający abstrakcyjność tylko do zakresu zarzutów dłużnika, Z. RADWAŃSKI, A. OLEJNICZAK, J. GRYKIEL, *Rodzaje czynności prawnych*, [w:] *System Prawa Prywatnego*, II: *Prawo cywilne – część ogólna*, red. Z. RADWAŃSKI, A. OLEJNICZAK, Warszawa 2019, s. 276.

wyjaśnieniem źródła powstania zobowiązania wekslowego. Współcześnie za dominujące należy uznać teorię umowną i teorię kreacyjną, które jednak same składają się z wielu odmian⁶¹. Pogląd większościowy w literaturze opowiada się za teorią umowną zobowiązania wekslowego. Koncepcja ta przyjęta została także w praktyce orzeczniczej⁶². Zgodnie z nią do powstania zobowiązania wekslowego niezbędna jest umowa, którą dopełnia następnie wydanie weksla nabywcy. Po raz pierwszy taką umowę zawiera wystawca weksla z remitentem. Z tego względu umowa ta bywa nazywana „umową o wydanie weksla”⁶³. Najpierw należy zwrócić uwagę na przypadek wystawienia konsumenckiego weksla zupełnego, tj. prawidłowo wypełnionego. W takim wypadku umowa o wydanie weksla powinna obejmować co najmniej obligatoryjne elementy weksla, które wynikają z art. 1 i art. 2 oraz art. 101 i art. 102 p.w. Teoria umowna nie ogranicza się bowiem do wydania remitentowi jakiegokolwiek weksla, ale weksla określonej treści. Trzeba przy tym ściśle odróżnić występowanie klauzul abuzywnych w umowie o wydanie weksla zupełnego od występowania klauzul abuzywnych w tzw. porozumieniu wekslowym dotyczącym weksla *in blanco*, a także od występowania klauzul abuzywnych w umowie kreującej stosunek podstawowy, o czym będzie mowa dalej.

W literaturze nie poświęca się zbyt wiele uwagi kwalifikacji podmiotowej tej umowy – do czego skłania jednak komentowana w niniejszym opracowaniu nowelizacja art. 485 § 2 k.p.c. Otóż gdyby przyjąć, że wystawca weksla wystawia go w celu niezwiązanym bezpośrednio z jego działalnością gospodarczą lub zawodową⁶⁴, zaś remitent, który przyjmuje weksel, prowadzi działalność gospodarczą lub zawodową⁶⁵, umowa

---

⁶¹ Rozwój i istotę poszczególnych odmian obydwu teorii interesująco przedstawia J. ABRAMOWICZ, *Istota zobowiązania wekslowego w prawie polskim, część I*, «Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego» 2/2019, s. 14-23.

⁶² Przede wszystkim uchwała SN (7) z 29 czerwca 1995 r., III CZP 66/95, «OSNC» 12/1995, poz. 168.

⁶³ L. OGIEGŁO, *Charakter prawny powstania zobowiązania wekslowego*, «Rejent» 9/1995, s. 100.

⁶⁴ Art. 22¹ k.c.

⁶⁵ Art. 43¹ k.c.

o wydanie weksła miałyby charakter umowy konsumenckiej. Byłaby to zatem umowa kwalifikowana podmiotowo. Oznaczałoby to istnienie możliwości kontroli umowy o wydanie weksła z perspektywy przepisów o niedozwolonych postanowieniach umownych (art. 385¹ i n. k.c.). Choć rozwiązanie takie z pewnością nie jest korzystne z perspektywy surowości i pewności obrotu wekslowego, to jest ono zgodne z celem regulacji art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 – a więc i z zaleceniami TSUE, które tenże sformułował w przywoływanej wcześniej sprawie C-176/16. Specyfika zobowiązania wekslowego, w którym samo istnienie owego zobowiązania wiąże się ściśle z prawidłowością umowy o wydanie weksła, powoduje, że istnienie klauzuli abuzywnej w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. oddziaływałoby na treść zobowiązania wekslowego. Przykładowo, gdyby wraz z obszerną dokumentacją co do treści stosunku podstawowego (np. co do umowy kredytu) przedsiębiorca – remitent sporządził dokument weksła, w którym określiłby miejsce płatności weksła położone bardzo daleko od miejsca zamieszkania konsumenta – wystawcy, to postanowienie to – choć objęte treścią stosunku wekslowego⁶⁶ – można byłoby uznać za abuzywne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. Przytłoczony liczbą dokumentów konsument nie miałby wówczas rzeczywistego wpływu na treść umowy o wydanie weksła, którą *de facto* przygotował przedsiębiorca.

Zarzut abuzywnego postanowienia umowy o wydanie weksła, wpływający na kształt samego zobowiązania wekslowego, z pewnością nie jest zarzutem z grupy nieistnienia lub wadliwości umowy o wydanie weksła w rozumieniu, które akcentuje Maciej Kaliński⁶⁷. Autor wyróżnia tę grupę zarzutów obok klasycznego podziału na obiektywne i subiektywne. Jego zdaniem zarzuty te związane są z sytuacją, gdy „umowa o wydanie była nieskuteczna”⁶⁸. Wówczas zarzuty te oceniane są z perspektywy art. 16 ust. 2 p.w. W przypadku klauzuli abuzywnej w umowie o wydanie weksła umowa weksłowa istnieje; nie jest ona obciążona też wadą oświadczeń woli z art. 82–87 k.c. Wobec tego omawiany zarzut

---

⁶⁶ Art. 101 pkt 4 p.w.

⁶⁷ M. KALIŃSKI, *Art. 17*, [w:] J. JASTRZĘBSKI, M. KALIŃSKI, *Prawo wekslowe i cze-kowe. Komentarz*, Warszawa 2014, s. 245.

⁶⁸ *Ibidem*, s. 245-246.

należałoby uznać za obiektywny bądź subiektywny. Wydaje się, że zarzut abuzywnego postanowienia umowy o wydanie weksła należałoby zakwalifikować do zarzutów subiektywnych. Za kryterium odróżnienia obu kategorii zarzutów przyjmuje się, że zarzuty obiektywne wynikają z treści weksła i powodują nieważność zobowiązania wekslowego⁶⁹. Istnienie klauzuli abuzywnej w umowie o wydanie weksła nie wynika jednak z dokumentu weksła. O takim charakterze postanowienia umownego przesądza całość okoliczności wskazanych w art. 385² k.c. występujących w chwili zawarcia umowy, zatem w chwili wystawienia weksła. Proponowana kwalifikacja zarzutu abuzywności postanowienia umowy o wydanie weksła znajduje też pewne potwierdzenie w literaturze. Tadeusz Komosa wskazuje bowiem, że do zarzutów subiektywnych należy zaliczyć między innymi zarzuty wynikające z wadliwości stosunku prawnego będącego podstawą wystawienia weksła oraz zarzuty dotyczące wydania weksła⁷⁰. W omawianym przypadku występuje właśnie szczególna wadliwość umowy o wydanie weksła. Proponowaną interpretację wspiera też pogląd, że zarzut wyzysku (art. 388 k.c.) – a więc nieco zbliżony do instytucji z art. 385¹ § 1 k.c. – także jest przypisywany do grupy zarzutów subiektywnych⁷¹.

Weksel zawierać będzie zarazem w każdym przypadku bezwarunkowe przyrzeczenie zapłaty (art. 101 pkt 2 p.w.). Zastosowanie sankcji braku związania konsumenta z art. 385¹ § 1 k.c. nie doprowadzi w żadnym wypadku do „upadku” umowy wekslowej. Sankcja ta znajdzie zastosowanie tylko do tych postanowień, które nie mają charakteru głównych świadczeń (np. przytoczone wcześniej miejsce płatności). Wykluczyć należy możliwość stosowania art. 385¹ § 1 k.c. ze względu na niejednoznaczne sformułowanie głównych świadczeń stron. Weksel tworzy zobowiązanie, w którym głównym świadczeniem dłużnika jest bezwarunkowa zapłata oznaczonej sumy pieniężnej (art. 101 pkt 2

---

⁶⁹ M. CZARNECKI, L. BAGIŃSKA, *Art. 17, [w:] Prawo wekslowe. Komentarz*, Warszawa 2018, Legalis, nb 15. Podobnie P. MACHNIKOWSKI, *op. cit.*, s. 136 – autor ten pisze jednak o nieważności dokumentu wekslowego.

⁷⁰ T. KOMOSA, *Art. 17, [w:] T. KOMOSA, W. OPALSKI, Prawo wekslowe. Prawo czeskie. Komentarz*, Warszawa 1997, s. 58.

⁷¹ M. KALIŃSKI, *op. cit.*, s. 251.

p.w.). Konstrukcyjny wymóg weksla sprzeciwia się zatem możliwości jakiegokolwiek niejasności czy wieloznaczności w formułowaniu postanowień umowy wekslowej co do głównego świadczenia dłużnika. Ewentualna niejasność co do przyrzeczenia zapłaty przemawia za stosowaniem ogólnej sankcji nieważności umowy wekslowej⁷² – wówczas zobowiązanie wekslowe nie powstanie (art. 58 § 1 k.c.)⁷³. Przedstawiona analiza wskazuje, że zarzut braku związania konsumenta abuzywnym postanowieniem umowy o wydanie weksla nie odpowiada cechom zarzutów obiektywnych, zatem należy przypisać go do grupy zarzutów subiektywnych.

Odnosnie do weksli konsumenckich problem ten jest o tyle mniej doniosły, że weksel konsumencki powinien być z założenia wekslem „nie na zlecenie” (art. 11a p.w.), zatem zbywalnym nie przez indos, ale przez przelew w rozumieniu art. 509 k.c. Wówczas problem ograniczenia zarzutów nie występuje. Wynika to nie tylko z art. 513 § 1 k.c., ale przede wszystkim z istoty przelewu – nabywca wierzycelności wstępuje w pozycję dotychczasowego zbywcy; przedmiot i treść wierzycelności nie ulegają zmianie⁷⁴. Zmiana podmiotu po stronie wierzyciela nie pozbawia umowy charakteru konsumenckiego, ponieważ o tym decydują cechy stron w chwili jej zawarcia – dotyczy to także utraty przymiotu konsumenta⁷⁵. Wobec tego konsument – niezależnie od tego, kto następnie stanie się jego wierzycielem wekslowym – może podnosić zarzut, że w umowie wekslowej występowało postanowienie abuzywne, *ergo* nie jest on nim związany (art. 385¹ § 1 k.c.).

---

⁷² Oczywiście po uprzedniej wykładni treści weksla, która nie usunie niejasności.

⁷³ Jako że naruszenie art. 101 pkt 2 p.w. powoduje nieważność weksla, której przyczyna wynika bezpośrednio z treści weksla (sformułowania użytego w dokumencie), nie znajdzie zastosowania ochronny mechanizm potencjalnego nabywcy w dobrej wierze, który mógłby prowadzić do powstania zobowiązania wekslowego (art. 16 ust. 2 p.w.). Uwaga ta jawi się jako niezbędna, gdyż w literaturze zwraca się uwagę na możliwość stosowania art. 16 ust. 2 p.w. nawet w sytuacji nieważności umowy o wydanie weksla; por. P. MACHNIKOWSKI, *op. cit.*, s. 127-128.

⁷⁴ K. ZAWADA, *Charakterystyka przelewu wierzycelności*, «Rejent» 7-8/1991, s. 45-46.

⁷⁵ M. PAZDAN, *Art. 22¹, [w:] Kodeks cywilny. I: Komentarz do art. 1-449¹⁰*, red. K. PIETRZYKOWSKI, Warszawa 2020, «Legalis», nb 9; wyrok SA w Gdańsku z 9 lutego 2012 r., V ACa 96/12, «POSAG» 2/2012, poz. 32-48.

Artykuł 485 § 2 zd. 3 i 4 dotyczy wyraźnie weksli *in blanco*, gwarantując sądowi w przypadku dochodzenia zapłaty z takiego weksla szersze podstawy orzekania (oprócz weksla: deklaracja wekslowa, umowa, inne załączniki). Synteza podanych wyżej abstrakcyjności zobowiązania wekslowego oraz możliwości wystawienia weksla zupełnego przez konsumenta obrazuje niedostatki tej regulacji w aspekcie ochrony słabszej strony. Obrazuje to przykład wystawienia przez osobę fizyczną, bez bezpośredniego związku z jej działalnością gospodarczą lub zawodową (np. czysto bezinteresownie, szczerobliwie bądź na szkodę wierzycieli celem spełnienia świadczenia i zmniejszenia własnego majątku) i bez istnienia stosunku podstawowego (np. sprzedaży, z której roszczenie o zapłatę miałyby być wekslowo zabezpieczone) weksla zupełnego na rzecz spółki prawa handlowego, która zajmuje się skupowaniem weksli, a następnie dochodzeniem z nich należności. Jeśli przyjąć obowiązywanie teorii umownej zobowiązania wekslowego, to mamy wówczas do czynienia z umową konsumencką o wydanie weksla. Brak wymogu istnienia stosunku podstawowego również, jak wskazywano wcześniej, nie stanowi przeszkody dla ważności zobowiązania wekslowego.

Przeprowadzona wyżej analiza ujawnia, że znowelizowane brzmienie art. 485 § 2 k.p.c., choć zwiększa poziom ochrony konsumenta przez zwiększenie liczby problemów merytorycznych, które powinien sąd rozstrzygnąć już w pierwszej fazie postępowania nakazowego, nie zapewnia tej ochrony w pełnym zakresie. Sąd nie będzie w stanie rozstrzygnąć o abuzywności postanowień umowy o wydanie weksla.

Oczywiście, przykład ten jest o tyle nierealny, że wystawienie weksla na rzecz przedsiębiorcy bez związku ze stosunkiem podstawowym jest gospodarczo nieuzasadnione. Obrazuje on jednak mankamenty art. 485 § 2 zd. 3 i 4 k.p.c., który w takiej sytuacji już nie gwarantuje konsumentowi ochrony na pierwszym etapie postępowania nakazowego – ochrona taka zostanie wdrożona dopiero po wniesieniu zarzutów, gdy sąd w formie wyroku lub postanowienia będzie orzekać o poprzednio wydanym nakazie zapłaty (art. 493 § 4 k.p.c.). Z tej perspektywy paradoksalnie korzystniejsze dla konsumenta jawi się wystawianie weksli *in blanco*. To swoiste pominięcie legislacyjne nie dziwi, jeśli zważy się na znikomym praktycznie użytek weksli zupełnych – zwłaszcza bez istnienia

stosunku podstawowego. Otwiera ono jednak możliwość uproszczenia postępowania nakazowego z weksla konsumenckiego (a właściwie obejścia jego ochronnych mechanizmów) na przykład przez korzystanie z weksli zupełnych.

Podany przykład ujawnia jeszcze jeden przejaw niedostosowania znowelizowanego brzmienia art. 485 § 2 k.p.c. do zasad prawa wekslowego. Gdyby w zarysowanym hipotetycznym kazusie powód zdecydował się na dochodzenie roszczenia z owego „bezinteresownego” weksla, wówczas powinien – zgodnie z art. 485 § 2 zd. 4 k.p.c. – wskazać, czy roszczenie dochodzone pozwem powstało w związku z umową zawartą z konsumentem. Obowiązek ten ma być sygnałem dla sądu do ewentualnego zbadania istnienia klauzul abuzywnych w stosunku podstawowym, gdyby pozwanym okazał się konsument⁷⁶. W sytuacji dochodzenia roszczeń z typowego weksla gwarancyjnego nie ma wątpliwości, że chodzi o umowę tworzącą stosunek podstawowy – dla której weksel jest zabezpieczeniem. Na tym polega wówczas istota „związku” dochodzonego roszczenia wekslowego z umową. Jednakże w razie dochodzenia należności wekslowej z weksla konsumenckiego, który nie jest wekslem gwarancyjnym, wskazany wymóg proceduralny nie daje się wprost zastosować⁷⁷. Dochodzone wówczas roszczenie nie powstało w związku z umową zawartą z konsumentem – żądanie powoda dotyczy roszczenia, które powstało z umowy zawartej z konsumentem, tj. umowy o wydanie weksla. Jedynie odpowiednie zastosowanie do takiej sytuacji pojęcia „w związku” prowadzi do konkluzji, że powód powinien zaznaczyć w pozwie, że rzeczywiście roszczenie dochodzone pozwem powstało w związku z umową zawartą z konsumentem. Brak jakiegokolwiek deklaracji, choć będący logicznie najbardziej prawidłowym rozwiązaniem, narazi powoda na ryzyko zwrotu pozwu (art. 485 § 4 w zw. z art. 130 k.p.c.). Prakseologiczne względy ekonomii procesowej przemawiają przy tym za podkreśleniem przez powoda, że dla dochodzonego roszczenia wekslowego nie istnieje stosunek podstawowy. Dzięki temu sąd sprawniej rozpozna powództwo, lepiej realizując takie wartości postępowania

---

⁷⁶ *Uzasadnienie rządowego projektu...*, s. 5.

⁷⁷ Tak jak w przedstawionym powyżej przykładzie.

nakazowego, jak szybkość i efektywność. Nie będzie bowiem zmuszony do dociekania treści stosunku podstawowego i wyszukiwania w nim ewentualnych klauzul abuzywnych.

Warto zaznaczyć, że wystąpienie zarysowanego wyżej dylematu klauzul abuzywnych w umowie o wydanie weksła konsumenckiego zależy od opowiedzenia się za umowną teorią zobowiązania wekslowego. Jako że kontrola postanowień abuzywnych dotyczy tylko umów, przez które rozumieć należy czynności prawne co najmniej dwustronne, obejmujące zgodne oświadczenia woli wszystkich stron⁷⁸, usprawieniem postępowania nakazowego – a zarazem osłabieniem ochrony konsumenta w pierwszej fazie tego postępowania – byłoby przyjęcie teorii kreacyjnej (względnie którejś z jej odmian, zwłaszcza teorii emisyjnej⁷⁹). Zwolenników tej teorii nie brakuje także współcześnie⁸⁰. Wszystkie odmiany teorii kreacyjnej sprowadzają się bowiem do przyjęcia, że wystawienie weksła jest jednostronną czynnością prawną. O ile pojęcie konsumenta może być użyte także do określenia osoby dokonującej jednostronnej czynności prawnej⁸¹, to czynność taka nie będzie podlegać kontroli przez pryzmat art. 385¹ k.c. Pozwalałoby to ograniczyć badanie wystąpienia klauzul abuzywnych tylko do stosunku podstawowego lub porozumienia wekslowego (przy wekslach *in blanco*). Jest jednak bardzo wątpliwe, by ustawodawca poprzez nowelizację art. 485 § 2 k.p.c. zamierzał świadomie opowiedzieć się za teorią kreacyjną zobowiązania wekslowego.

---

⁷⁸ Z. RADWAŃSKI, *Teoria umów*, Warszawa 1977, s. 62.

⁷⁹ Teoria emisyjna, wśród pozostałych teorii objętych ogólnym pojęciem teorii kreacyjnej, wydaje się najlepiej chronić zarówno potencjalnego weksłodawcę, jak i pozostałych uczestników obrotu jako potencjalnych nabywców weksła. Trzeba przy tym zaznaczyć, że i wówczas pozostają trudności w wyjaśnieniu podstawy nabycia weksła przez nieuprawnionego w drodze indosu, gdy wystawca nie miał zamiaru zaciągnięcia zobowiązania wekslowego. Mankament ten uzupełnia dopiero teoria pozoru prawnego; zob. J. ABRAMOWICZ, *op. cit.*, s. 17.

⁸⁰ Przykładowo L. OGIEGŁO, *op. cit.*, s. 110; ku teorii kreacyjnej skłania się też M.H. KOZIŃSKI, *Prawo wekslowe*, Toruń 2005, s. 34-35.

⁸¹ W. CZACHÓRSKI, A. BRZOWSKI, M. SAFJAN, E. SKOWROŃSKA-BOCIAN, *Zobowiązania. Zarys wykładu*, Warszawa 2009, s. 163.

Problematyczne wydaje się także akcentowanie przez ustawodawcę w art. 485 § 2 zd. 3 *in fine* k.p.c. roli deklaracji wekslowej jako jednego z załączników do pozwu. Deklaracja wekslowa jest dokumentem, który stanowi formę dla tzw. porozumienia wekslowego, będącego umową w rozumieniu prawa cywilnego między wystawcą a remitentem co do sposobu wypełnienia przez tego ostatniego weksła *in blanco*⁸². Pomimo naruszenia porozumienia wekslowego przez niezgodne z nim wypełnienie weksła, nabywca weksła w drodze indosu zasadniczo będzie chroniony przed zarzutem dłużnika co do niezgodności treści weksła z porozumieniem (art. 10 p.w.). Spotykane niekiedy w literaturze utożsamianie deklaracji wekslowej z umową co do wypełnienia weksła *in blanco* należy uznać przypuszczalnie za skrót myślowy, który jest jednak dość niefortunny. Czynią tak na przykład Jan Mojak, który pisze, że: „Zakres odpowiedzialności z weksła wystawionego *in blanco* wyznaczają treść weksła po jego wypełnieniu oraz – w granicach określonych przez art. 10 pr. weksl. – treść deklaracji wekslowej”⁸³, czy Agnieszka Kondracka, gdy stwierdza, że: „Deklarację wekslową należy traktować jako wiążącą umowę stron [...]”⁸⁴. O ile w praktyce rzeczywiście strony zwykle zawierają umowę określającą sposób wypełnienia weksła *in blanco*, której nadają formę pisemnej deklaracji, to jednak nie jest to ich obowiązek. Równie ważne i skuteczne jest porozumienie mające postać wyłącznie ustną. Jedynym problemem może być wówczas przeprowadzenie odpowiednich dowodów na treść porozumienia. Ochrona konsumenta na pierwszym etapie postępowania nakazowego, która kierowała ustawodawcą regulującym pierwszy etap postępowania nakazowego z weksła konsumenckiego, nie znajduje wobec tego urzeczywistnienia, gdy strony zdecydują się na ustny charakter porozumienia wekslowego. Sąd nie będzie więc władny ani ocenić zgodności treści weksła z porozumieniem wekslowym, ani też ocenić wystąpienia w porozumieniu wekslowym klauzul abuzywnych, które mogą w nim wystąpić, gdyż będzie to umowa konsumencka (o ile cechy wystawcy weksła odpowiadać będą

---

⁸² M.H. KOZIŃSKI, *op. cit.*, s. 91; szerzej zob. P. MACHNIKOWSKI, *op. cit.*, s. 203-209.

⁸³ J. MOJAK, *op. cit.*, s. 285.

⁸⁴ A. KONDRACKA, *Zasady przenoszenia praw z weksła in blanco*, «Rejent» 5/2000, s. 93.

art. 22¹ k.c., a remitenta – art. 43¹ k.c.). Prawdopodobieństwo wystąpienia takich klauzul w podanym przypadku jest zresztą dużo większe niż w przedstawionym wcześniej przykładzie wystawienia weksla zupełnego. Nawiązując do owego przykładu, narzucenie konsumentowi w ustnym porozumieniu – wśród ogromu dokumentów towarzyszących procesowi kontraktowania – ustnej zgody na na przykład uzupełnienie weksla *in blanco* o miejsce płatności⁸⁵ nadmiernie odległe od miejsca zamieszkania konsumenta może okazać się stosunkowo łatwe dla nierzetelnego przedsiębiorcy. Okazuje się zatem, że o ile zaproponowana przez ustawodawcę nowelizacja dąży do zwiększenia standardu ochrony konsumenta w postępowaniu nakazowym, to jednak nadal przedsiębiorca może próbować ten procesowy mechanizm skutecznie torpedować.

Na zakończenie rozważań materialnoprawnych warto zwrócić uwagę na uzasadnienie projektu ustawy nowelizującej z 2021 r. Zdaniem projektodawców dystynkcja w art. 485 § 2 k.p.c. pomiędzy określeniami „dłużnik” i „pozwany” ma znaczenie, ponieważ dzięki temu znowelizowany art. 485 § 2 k.p.c. „ma zatem zastosowanie w sprawie, gdy pozwanym jest strona umowy, jak i poręczyciel wekslowy”⁸⁶. Uzasadnienie takiej terminologii nie wydaje się trafne. Każdy podpisany na wekslu jest bowiem dłużnikiem wekslowym i odpowiada wobec wierzyciela wraz z pozostałymi dłużnikami solidarnie (art. 47 p.w.). Dotyczy to zwłaszcza poręczyciela, który odpowiada tak, jak ten, za kogo poręczył (art. 32 ust. 1 p.w.) – z zastrzeżeniem formalnej akcesoryjności jego odpowiedzialności⁸⁷. Oznacza to, że każdy z dłużników wekslowych może zostać pozwany samodzielnie lub wraz z innymi dłużnikami (wówczas dojdzie do współuczestnictwa materialnego – art. 72 § 1 pkt 1 k.p.c.). Okoliczność, czy konkretny pozwany jest zarazem konsumentem w rozumieniu art. 22¹ k.c. (np. poręczyciel), będzie badana niezależnie od tego, czy ustawodawca określi go jako pozwanego, czy jako dłużnika.

---

⁸⁵ Porozumienie wekslowe może upoważnić wierzyciela m.in. do uzupełnienia miejsca płatności – tak P. MACHNIKOWSKI, *op. cit.*, s. 205.

⁸⁶ *Uzasadnienie rządowego projektu...*, s. 5.

⁸⁷ Zob. P. MACHNIKOWSKI, *op. cit.*, s. 88.

2.1. ART. 485 § 2 K.P.C. – ASPEKTY PROCEDURALNE

Rozważania na temat proceduralnych skutków nowelizacji art. 485 § 2 k.p.c. warto rozpocząć od odniesienia się do uzasadnienia projektu ustawy nowelizującej z 2021 r. Przedstawiona powyżej niedoskonałość materialnoprawna jest jedynie wstępem do krytyki uzasadnienia, którego treść ukazuje nadgorliwość ustawodawcy próbującego dostosować postępowanie nakazowe z weksla konsumenckiego do wskazanych na wstępie zaleceń TSUE. Trafnie wskazano w literaturze, że dostosowanie polskiego postępowania nakazowego do wymogów ochrony konsumenta w prawie Unii Europejskiej wcale nie wymagało nadmiernej ingerencji legislacyjnej⁸⁸. Jeżeli jednak ustawodawca zdecydował się na nowelizację, to nowelizację tę przeprowadził dość nierozsądnie.

Trybunał, a za nim polski ustawodawca skupili się na najdonioślejszym praktycznie problemie, tj. występowaniu klauzuli abuzywnej w umowie tworzącej stosunek podstawowy, z którego roszczenia miałyby być zabezpieczone wystawionym przez konsumenta wekslem. Jak można wywnioskować z tezy wyroku w sprawie C-176/17⁸⁹, dla zgodności przepisów kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu nakazowym z dyrektywą 93/13/EWG decydująca jest efektywność wniesienia zarzutów. Trybunał skrytykował zwłaszcza krótki termin do wniesienia zarzutów przez pozwanego oraz system prekluzji dowodowej. Wydaje się więc, że rozluźnienie wymogów co do instytucji zarzutów (oprócz nowelizacji art. 19 ust. 4 u.k.s.c. i obniżenia opłaty od zarzutów w przypadku pozwanego – konsumenta) sprostałoby oczekiwaniom TSUE. Istotne, by sąd miał możliwość oceny występowania klauzul abuzywnych w stosunku podstawowym już na pierwszym etapie postępowania nakazowego, jak to ujęli projektodawcy ustawy nowelizującej z 2021 r., jeżeli „kontrola taka nie jest przewidywana na żadnym innym etapie postępowania zmierzającym do wykonania orzeczenia”⁹⁰. Z niezrozumiałych względów takie sformułowanie uzasadnienia pomija

---

⁸⁸ B. STELMACH, *op. cit.*, s. 64.

⁸⁹ Wyrok TSUE z 13 września 2018 r., C-176/17, *Profi Credit Polska S.A. w Bielsku-Białej p. Mariuszowi Wawrzoskowi*, «ZOTSiSPI» 9/2018, poz. I-711, pkt 72.

⁹⁰ *Uzasadnienie rządowego projektu...*, s. 4-5.

instytucję zarzutów od nakazu zapłaty (art. 493 k.p.c.). Po wniesieniu zarzutów sąd rozpoznaje sprawę w oparciu o pełen materiał procesowy, zwłaszcza z uwzględnieniem twierdzeń pozwanego podniesionych w zarzutach (art. 493 § 2 k.p.c.)⁹¹ – zanika tym samym na drugim etapie postępowania nakazowego element uproszczenia w przedstawionym wyżej rozumieniu. Konsument ma zatem odpowiedni czas, by przed wykonaniem orzeczenia podnosić zarzut, że w stosunku podstawowym łączącym go z powodem występuje postanowienie niedozwolone. Pod tym względem sytuacja konsumenta jest tym bardziej komfortowa, że ustawa nowelizująca z 2019 r. zniosła zawarty w poprzednim brzmieniu art. 493 § 2 k.p.c. reżim prekluzji dowodowej. Obecnie zatem konsument może podnosić zarzuty co do postanowień abuzywnych aż do zamknięcia rozprawy (względnie do zatwierdzenia planu rozprawy)⁹².

Szczególnie istotne pod kątem proceduralnym jest określenie charakteru dokumentów wskazanych w art. 485 § 2 zd. 3 k.p.c. (umowa, deklaracja, inne załączniki) jako elementów formalnych lub merytorycznych. Dystynkcja ta ma istotne znaczenie, gdyż przyjęcie, że niedołączenie wspomnianych dokumentów do pozwu stanowi brak formalny, otwiera możliwość jego uzupełnienia (art. 130 k.p.c.). Z kolei założenie, że braki te mają charakter merytoryczny, uniemożliwi wydanie nakazu zapłaty i spowoduje rozpoznanie sprawy według zasad ogólnych – względnie w którymś z postępowań odrębnych (art. 480¹ § 2 k.p.c.). Projektodawcy w odniesieniu do niedołączenia umowy, konstytuującej stosunek podstawowy, opowiedzieli się za brakiem podstaw do wydania nakazu zapłaty, zatem wykluczono procedurę sanowania braków formalnych w tym zakresie, a opowiedziano się za rozwiązaniem z art. 480¹ § 2 k.p.c.⁹³ Ponadto procedurę z art. 130 k.p.c. przewidziano dla niedołączenia oświadczenia, czy dochodzone roszczenie wekslowe powstało w związku z umową zawartą z konsumentem (art. 485 § 4 k.p.c.). Wydaje się, że projektodawcy nadmiernie uproszcili problematykę, zakładając z góry

---

⁹¹ Zarzuty dotyczyć zaś mogą zwłaszcza kwestii materialnoprawnych – S. DAŁKA, *Postępowanie nakazowe...*, s. 609. Należą do nich niewątpliwie również klauzule abuzywne.

⁹² Art. 205¹² k.p.c.

⁹³ *Uzasadnienie rządowego projektu...*, s. 5.

konsekwencje procesowe swoich działań legislacyjnych. W literaturze wyrażono pogląd, że dokumenty z art. 485 k.p.c. „zalicza się do szczególnych obligatoryjnych warunków formalnych pozwu w postępowaniu nakazowym”⁹⁴. Z poglądem tym należy się zgodzić i, wbrew dosłownemu brzmieniu art. 485 § 2 k.p.c. oraz możliwości wnioskowania *a contrario*, należałoby potraktować niedołączenie umowy, deklaracji i innych załączników jako załączników do pozwu w rozumieniu art. 126 § 1 pkt 7 k.p.c., który to brak podlega uzupełnieniu na podstawie art. 130 § 1 k.p.c. Skoro bowiem ustawodawca dopuszcza uzupełnienie braku polegającego na niedołączeniu oryginału weksla (art. 485 § 4 k.p.c.), który jest przecież najistotniejszym dokumentem w postępowaniu nakazowym, ucieleśniającym wierzitelność wekslową będącą przedmiotem postępowania, to z wnioskowania *a fortiori* można wyprowadzić zasadę, że tym bardziej powinny podlegać uzupełnieniu braku w postaci dokumentów, które nie mają zasadniczego wpływu na kształt wierzitelności wekslowej.

Zastrzec przy tym należy, że zaprezentowana interpretacja dotyczy dwóch sytuacji. Po pierwsze, gdy do pozwu dołączono weksel i oświadczenie z art. 485 § 2 zd. 4 k.p.c., zgodnie z którym dochodzone roszczenie powstało w związku z umową zawartą z konsumentem, zaś nie dołączono umowy i innych dokumentów z art. 485 § 2 zd. 3 k.p.c. Wówczas w istocie wezwanie przez przewodniczącego na podstawie art. 130 § 1 k.p.c. powinno zobowiązywać powoda do złożenia dokumentów z art. 485 § 2 zd. 3 k.p.c. Po drugie, art. 130 § 1 k.p.c. powinien być zastosowany w sytuacji, gdy do pozwu – oprócz weksla – nie dołączono ani dokumentów z art. 485 § 2 zd. 3 k.p.c., ani oświadczenia z art. 485 § 2 zd. 4 k.p.c. Przewodniczący powinien wówczas na podstawie art. 130 § 1 k.p.c. wezwać do złożenia albo dokumentów z art. 485 § 2 zd. 3 k.p.c., albo oświadczenia z art. 485 § 2 zd. 4 k.p.c. Wezwanie do uzupełnienia obu wskazanych elementów nie wydaje się celowe, co zostanie wyjaśnione w dalszej części artykułu. Naturalnie, w sytuacji złożenia oświadczenia, że roszczenie dochodzone pozwem nie powstało w związku z umową zawartą z konsumentem, nie zachodzi potrzeba wezwania do uzupełnienia dokumentów z art. 485 § 2 zd. 3 k.p.c.

---

⁹⁴ D. MRÓZ-SZARMACH, *op. cit.*, s. 714 z odwołaniem do H. Pietrzykowskiego.

Jednocześnie należałoby przyjąć, że załączniki, o których mowa w art. 485 § 2 zd. 3 *in fine* k.p.c., to nie załączniki do pisma procesowego w rozumieniu art. 126 § 1 pkt 7 k.p.c., gdyż wówczas całość przepisu art. 485 § 2 zd. 3 k.p.c. określałaby załączniki do pozwu z weksła konsumenckiego i nie byłoby potrzeby odrębnego wyszczególniania owych załączników po umowie i deklaracji wekslowej. Wydaje się, że załączniki, o których stanowi art. 485 § 2 zd. 3 k.p.c., to w istocie dokumenty mogące wpływać na kształt stosunku zobowiązaniowego z weksła pomiędzy stronami – na przykład treść umowy o zwolnienie z długu (art. 508 k.c.), czy też *pactum de non petendo* lub umowa o odroczenie płatności weksła. W typowym przypadku będą to więc umowy mogące dawać podstawy do zarzutów subiektywnych w tym znaczeniu, które się wyróżnia przy wykładni art. 17 p.w. Mając na uwadze cel nowelizacji art. 485 § 2 k.p.c., a więc ochronę konsumenta przed klauzulami abuzywnymi na pierwszym etapie postępowania nakazowego, można również przyjąć, że załącznikami w sensie art. 485 § 2 zd. 3 k.p.c. będą też zwłaszcza dokumenty składające się na szeroko pojęte wzorce umowne, z których przedsiębiorcy w stosunkach z konsumentami często korzystają. Co prawda wzorzec taki, po jego skutecznej inkorporacji zgodnie z zasadami art. 384 k.c., stanowi integralną treść stosunku zobowiązaniowego i można byłoby twierdzić, że wymóg jego dołączenia wywodzi się już z obowiązku dołączenia do pozwu umowy (art. 485 § 2 zd. 3 k.p.c.), to takie rozumienie powołanego przepisu odpowiadać będzie lepiej intuicjom przedsiębiorców i konsumentów jako (zazwyczaj) nieprawników. Dla tych podmiotów odróżnienie „umowy” oraz „regulaminu” lub innego rodzaju wzorca może mieć praktyczne znaczenie przy wnoszeniu pozwu lub zarzutów od nakazu zapłaty.

O ile skutki niedołączenia do pozwu oryginału weksła zostały przez ustawodawcę rozstrzygnięte (art. 485 § 4 k.p.c.), o tyle niejasne jest wyrażone w art. 485 § 2 zd. 4 k.p.c. żądanie ustawodawcy, by w pozwie przeciwko osobie fizycznej zamieścić oświadczenie o tym, czy roszczenie dochodzone pozwem powstało w związku z umową zawartą z konsumentem. Brak takiego oświadczenia teoretycznie powinien skutkować wezwaniem do uzupełnienia braku formalnego przez powoda (art. 130 w zw. z art. 485 § 4 k.p.c.). Literalne brzmienie art. 485 § 2 zd. 4 k.p.c.

wskazuje, że oświadczenie o tym, że roszczenie powstało w związku z umową zawartą z konsumentem, powinno znaleźć się w pozwie nawet w sytuacji, gdy przedsiębiorca dołącza do pozwu umowę, deklarację wekslową i załączniki – jeżeli tylko pozwanym jest osoba fizyczna. Mając jednak na uwadze cel instytucji postępowania nakazowego, którym jest szybkie i efektywne udzielenie ochrony prawnej powodowi, którego roszczenie jest w wysokim stopniu uwiarygodnione, należałoby opowiedzieć się za bardziej liberalnym rozumieniem art. 485 § 2 zd. 4 k.p.c. i przyjmując, że w przedłożeniu wskazanych w art. 485 § 2 zd. 3 k.p.c. dokumentów mieści się konkludentne oświadczenie o tym, że roszczenie powstało w związku z umową zawartą z konsumentem. Jako że wymóg z art. 485 § 2 zd. 3 k.p.c. dotyczy tylko sytuacji, gdy pozwanym jest konsument, dodatkowe wyraźne oświadczenie z art. 485 § 2 zd. 4 k.p.c. wydaje się zbędne. Nawet w razie przelewu wierzytelności wekslowej (art. 11a p.w. w zw. art. 509 k.c.) oświadczenie to nie spełnia funkcji ochronnej dla konsumenta, który to motyw zapewne kierował ustawodawcą. Pozwany zachowuje bowiem nadal swój status konsumenta, niezależnie od tego, kto nabędzie wierzytelność wekslową (o czym była mowa wyżej). Dopuszczalność podnoszenia zarzutów nie jest wówczas ograniczona (art. 513 § 1 k.c.), zatem sytuacja pozwanego nie ulega pogorszeniu. Wobec powyższego należy przyjąć, że w braku oświadczenia z art. 485 § 2 zd. 4 k.p.c., przy dołączeniu dokumentów z art. 485 § 2 zd. 3 k.p.c., rygor z art. 130 w zw. z art. 485 § 4 k.p.c. nie powinien znaleźć zastosowania⁹⁵. Wskazana wykładnia art. 485 § 4 k.p.c. nie grozi zarzutem naruszenia zakazu wykładni *per non est*⁹⁶. Chociaż ogranicza możliwość stosowania wskazanego przepisu, to nie skutkuje

---

⁹⁵ Pośrednio wynika to z uzasadnienia projektu ustawy nowelizującej z 2021 r. Sam przepis jest jednak daleki od precyzji. Projektodawcy piszą bowiem: „[...] zakłada się, w przypadku nieprzedstawienia wraz z pozwem umowy, z której wynika roszczenie zabezpieczone wekslem [podkreślenie – B.K.], wraz z deklaracją wekslową i załącznikami, konieczność złożenia przez stronę powodową oświadczenia o tym, czy roszczenie dochodzone pozwem przeciwko dłużnikowi, będącemu osobą fizyczną, powstało w związku z umową zawartą z konsumentem” – *ibidem*, s. 5.

⁹⁶ L. MORAWSKI, *Wstęp do prawoznawstwa*, Toruń 2014, s. 148.

jego zupełnym pominięciem i przyznaje mu pewną rolę praktyczną, gdy do pozwu dołączono jedynie sam weksel.

Przedstawiona interpretacja art. 485 § 2 i 4 k.p.c. mogłaby spotkać się z zarzutem, że prowadzi do nadmiernej liberalizacji zasad postępowania nakazowego. Niektórzy autorzy twierdzą bowiem, że formalizm prawa wekslowego powinien oddziaływać na restryktywną wykładnię przepisów o postępowaniu nakazowym⁹⁷. Ta, skądinąd słuszna, teza dotyczyć jednak powinna samych weksli jako zasadniczego dowodu w postępowaniu nakazowym. Zgodnie z tym postulatem sformułowanie weksel „należycie wypełniony, którego prawdziwość i treść nie budzą wątpliwości” należałoby interpretować i stosować rygorystycznie. Przedstawiona interpretacja dotyczy jednak dokumentów o charakterze dodatkowym, uzupełniającym. Zazwyczaj nie przesądzają one kształtu wierzytelności wekslowej – a nawet ich źródło nie wynika z regulacji prawa wekslowego (co dotyczy zwłaszcza umowy tworzącej stosunek podstawowy). Dokumenty te nie są objęte formalizmem prawa wekslowego. Przywołany Jacek Kołacz także przenosi ów formalizm do wykładni tych przepisów art. 485 k.p.c., które dotyczą istoty weksla i jego prawidłowego wypełnienia. Wydaje się zatem, że wobec dokumentów na swój sposób „dodatkowych” bardziej liberalne zastosowanie art. 130 w zw. z art. 485 § 4 k.p.c. jest akceptowalne.

3. PODSUMOWANIE

Tak jak sędzia w *Krótkim filmie o zabijaniu* w reżyserii Krzysztofa Kieślowskiego stwierdził, że „wyrok musiał taki być”, tak i niewątpliwie – po przywoływanych orzeczeniach TSUE – nowelizacja kodeksu postępowania cywilnego również musiała nastąpić. Nie musiała jednak nastąpić w takim kształcie. Aktualne uregulowanie postępowania nakazowego prowadzonego na podstawie weksla przeciwko konsumentowi jest co najmniej niejasne,

---

⁹⁷ J. KOŁACZ, *Weksel „należycie wypełniony” jako podstawa wydania nakazu zapłaty przez sąd w postępowaniu nakazowym*, «Przebieg Sądowy» 6/2009, s. 43.

Nowelizacja skłania do ponownej, prowadzonej od blisko 200 lat, refleksji na temat teorii wekslowych. Okazuje się, że przyjęcie jednej bądź drugiej pozwoli usunąć wiele problemów praktycznych, ale zarazem może spowodować nowe, ryzykując przy tym poziomem ochrony konsumenta. Zarazem znowelizowane brzmienie art. 485 § 2 k.p.c. nie uwzględni różnych możliwych konfiguracji faktycznych, które mogą wystąpić na gruncie materialnego prawa wekslowego.

Jednocześnie w nowym brzmieniu art. 485 § 2 k.p.c. trudno odróżnić wymogi formalne pozwu od merytorycznych braków, które skutkują rozpoznaniem sprawy poza postępowaniem nakazowym. Znowelizowane postępowanie z weksla konsumenckiego, wbrew przekonaniom projektodawców⁹⁸, niekoniecznie ulegnie przez to przyspieszeniu. Na sąd już w pierwszej fazie postępowania nałożono obowiązek kompleksowego i dokładnego zbadania całości sytuacji prawnej, która wiąże powoda i pozwanego. Sam weksel, stanowiący do tej pory oś czynności orzeczniczych zmierzających do wydania nakazu zapłaty, jest już tylko jednym z elementów, które należy wziąć pod uwagę przy rozpoznawaniu sprawy. Postępowanie wekslowe przeciwko konsumentowi zbliża się więc w pewien sposób do orzekania na posiedzeniu niejawnym w trybie art. 148¹ k.p.c. Oczywiście – w przypadku postępowania nakazowego, inaczej niż na zasadzie art. 148¹ § 1 k.p.c. – sąd nie zna jeszcze poglądu pozwanego na sprawę. Nie zmienia to jednak faktu, że art. 485 § 2 k.p.c. nakłada na powoda obowiązek tak szerokiego przedstawienia relacji prawnych z pozwanym, że w istocie zarzuty tego ostatniego mogą niewiele już wniesić do materiału procesowego.

Prezentowany artykuł wskazał także na mankamenty uzasadnienia, które nie świadczy o wysokiej znajomości ani prawa materialnego, ani prawa procesowego wśród autorów nowelizacji. Nie może to jednak dziwić, mając na uwadze ogólną jakość polskiej legislacji – zwłaszcza od zniesienia w 2015 r. Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego.

Można zaryzykować stwierdzenie, że dążenie do ochrony konsumenta w postępowaniu nakazowym doprowadziło do „wylania dziecka z kąpielą”. Ustawodawca okazał się bowiem nadgorliwy i – przekraczając

---

⁹⁸ *Uzasadnienie rządowego projektu...*, s. 5.

zalecenia TSUE – uczynił postępowanie nakazowe przeciwko konsumentowi raczej nieopłacalnym. Uzyskanie benefitów, charakterystycznych dla nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym (art. 492 k.p.c.), a które niejednokrotnie decydują w ogóle o wyborze tego postępowania odrębnego, stało się na tyle utrudnione, że powód może nie być w ogóle zainteresowany w korzystaniu z postępowania nakazowego. Parafrazując użyte we wstępie do niniejszego artykułu sformułowanie, wydaje się, że „postępowanie wekslowe” przeciwko konsumentowi w pewnym sensie jest już „pieśnią przeszłości”.

POSTĘPOWANIE NAKAZOWE Z WEKSLA KONSUMENCKIEGO. KRYTYCZNE UWAGI O ART. 485 § 2 K.P.C. PO NOWELIZACJI Z 2021 R.

Streszczenie

Postępowanie nakazowe na podstawie weksla było niegdyś traktowane jako postępowanie wekslowe. Stanowiło użyteczne, efektywne i skuteczne narzędzie, które mogło pomóc wierzycielowi w skutecznym wyegzekwowaniu przysługującego mu roszczenia i w ten sposób uzyskać efektywną ochronę prawną. Niestety, ostatnia nowelizacja art. 485 § 2 k.p.c. zmieniła model tego postępowania odrębnego. Zdaniem autora nie można już mówić o postępowaniu wekslowym, gdy pozwany jest konsument (w rozumieniu dyrektywy 93/13/EWG), zaś powodem jest przedsiębiorca. Co więcej, wspomniana nowelizacja wywołuje wiele wątpliwości natury procesowej i materialnoprawnej, które trudno jest jednoznacznie rozwiązać. Prezentowany artykuł nie tylko stanowi krytykę nowelizacji, lecz także dąży do znalezienia prawidłowej interpretacji nowych przepisów.

PROCEEDINGS BY WRIT OF PAYMENT ON THE GROUNDS OF A CONSUMER PROMISSORY NOTE: CRITICAL REMARKS ON ART. 485 § 2 OF THE POLISH CODE OF CIVIL PROCEDURE FOLLOWING THE 2021 AMENDMENT

Summary

Polish civil proceedings by writ of payment on the grounds of a promissory note used to be treated as a simple way to secure payment on the grounds of the note and were usually a useful, effective and fast instrument helping creditors to secure a claim and achieve effective legal protection. Unfortunately, the latest amendment of Art. 485 § 2 of the Polish Civil Procedure Code has introduced

changes and promissory note proceedings are no longer available to a consumer (as understood under Directive 93/13/EEC) if he is taken to court by a business professional. Moreover, the 2021 amendment has raised many procedural and material doubts to which there are no easy answers. This article takes a critical view of the amendment but also tries to find the right interpretation of the new regulations.

Słowa kluczowe: postępowanie nakazowe; weksel; konsument.

Keywords: proceedings by writ of payment; promissory note; consumer.

Literatura

- ABRAMOWICZ J., *Istota zobowiązania wekslowego w prawie polskim, część I*, «Przeгляд Ustawodawstwa Gospodarczego» 2/2019, s. 14-23.
- BAŃCZYK P., *Dopuszczalność wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym na podstawie weksla własnego wystawionego przez konsumenta – wykładnia i zastosowanie w praktyce sądowej wyroku Trybunału Sprawiedliwości C-176/17, Profi Credit Polska, w stanie prawnym dotychczasowym i od 7.11.2019 r.*, «Europejski Przegląd Sądowy» 1/2020, s. 33-41.
- BUJAŁSKI M., *Zakres zastosowania reguły contra proferentem oraz istoty umowy rachunku bankowego w świetle pojęcia „obracanie środkami pieniężnymi”*. *Glosa krytyczna do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 stycznia 2021 r.*, III CSKP 80/21, «Transformacje Prawa Prywatnego» 2/2022, s. 19-36.
- CZACHÓRSKI W., BRZOZOWSKI A., SAFJAN M., SKOWROŃSKA-BOCIAN E., *Zobowiązania. Zarys wykładu*, Warszawa 2009.
- CZARNECKI M., BAGIŃSKA L., *Art. 17, [w:] Prawo wekslowe. Komentarz*, Warszawa 2018.
- DĄLKA S., *Postępowania nakazowe i upominawcze w świetle nowelizacji k.p.c.*, «Rejent» 7-8/1997, s. 135-148.
- DĄLKA S., *Postępowanie nakazowe*, [w:] *System Prawa Procesowego Cywilnego, II: Postępowanie rozpoznawcze przed sądami pierwszej instancji*, red. Z. RESICH, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk-Łódź 1987, s. 574-629.
- GOŁĄB S., *Projekty polskiej procedury cywilnej. Powstanie – uzasadnienie – zdania odrębne*, Kraków 1930.
- HEROPOLITAŃSKA I., *Weksel w obrocie gospodarczym*, Warszawa 2015.
- IGNATOWICZ J., STEFANIUK K., WOLTER A., *Prawo cywilne. Zarys części ogólnej*, Warszawa 2017.
- JĘDRZEJEWSKA M., *Modele postępowania w sprawach cywilnych „drobnych i prostych”: model sądowy, arbitrażowy, administracyjny*, «Palestra» 21.7/1977, s. 14-25.
- JEZERSKI A., LESZCZYŃSKA C., *Historia gospodarcza Polski*, Warszawa 1999.
- KACZMAREK-TEMPLIN B., *Formalizm procesowy a nowe przepisy odnoszące się do dokumentów w procesie cywilnym*, «Prawo Mediów Elektronicznych» 1/2017, s. 11-16.

- KALIŃSKI M., *Art. 17*, [w:] J. JASTRZĘBSKI, M. KALIŃSKI, *Prawo wekslowe i czekowe. Komentarz*, Warszawa 2014.
- KOŁACZ J., *Weksel „należycie wypełniony” jako podstawa wydania nakazu zapłaty przez sąd w postępowaniu nakazowym*, «Przegląd Sądowy» 6/2009, s. 42-54.
- KOMOSA T., *Art. 17*, [w:] T. KOMOSA, W. OPALSKI, *Prawo wekslowe. Prawo czekowe. Komentarz*, Warszawa 1997.
- KONDRACKA A., *Zasady przenoszenia praw z weksla in blanco*, «Rejent» 5/2000, s. 93-99.
- KOSTWIŃSKI M., *Dowody z dokumentów w postępowaniu nakazowym w kontekście formy dokumentowej czynności prawnych*, «Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego. Seria Prawnicza» 4/2019, s. 62-76.
- KOZIŃSKI M., DYBIŃSKI J., *Weksle*, [w:] *System Prawa Prywatnego*, XVIII: *Prawo papierów wartościowych*, red. A. SZUMAŃSKI, Warszawa 2016, s. 171-336.
- KOZIŃSKI M.H., *Prawo wekslowe*, Toruń 2005.
- KUNICKI I., *Postępowanie nakazowe i upominawcze*, [w:] I. KUNICKI, W. BRONIEWICZ, A. MARCINIAK, *Postępowanie cywilne w zarysie*, Warszawa 2020.
- LANIEWSKI A., HAMERSKI K., BŁOCH L., *Zarys polskiego prawa wekslowego*, Lwów 1937.
- LEMMONIER M., KISIEL S., *Weksel jako dłużny papier wartościowy*, «Studia Elckie» 12/2010, s. 243-252.
- MACHNIKOWSKI P., *Prawo wekslowe*, Warszawa 2009.
- MACHOLZ A., *Postępowanie nakazowe w sprawach wekslowych i czekowych według Kodeksu Postępowania Cywilnego z tekstem, tabelami kosztów sądowych i wzorami pism procesowych*, Poznań 1933.
- MANOWSKA M., *Postępowanie nakazowe i upominawcze*, Warszawa 2001.
- MANOWSKA M., *Postępowanie nakazowe*, [w:] *Postępowania odrębne w procesie cywilnym*, Warszawa 2010, «Lex».
- MARCISZ P., *Koncepcja tworzenia prawa przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej*, Warszawa 2015.
- MATUSIAK-FRĄCZAK M., *Nakaz zapłaty przeciwko konsumentowi wyłącznie na podstawie weksla. Glosa do wyroku TS z dnia 13 września 2018 r., C-176/17*, «Lex» 2018, pkt 2.
- MICHÓR A., *Postępowanie zabezpieczające w sprawach gospodarczych*, «Studia Iuridica Toruniensia» 28/2021, s. 163-186.
- MISZTAŁ-KONECKA J., *Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne w sprawach cywilnych*, Warszawa 2019.
- MOJAK J., *Nakazowy proces wekslowy jako sposób realizacji praw z weksla gwarancyjnego*, [w:] *Zabezpieczenia wierzycielności*, red. K. SZADKOWSKI, K. ŻOK, Warszawa 2020, s. 279-294.
- MORAWSKI L., *Wstęp do prawoznawstwa*, Toruń 2014.
- MOSKA M., *Zarzuty przysługujące poręczycielowi wekslowemu*, «Transformacje Prawa Prywatnego» 2/2020, s. 145-173.

- MRÓZ-SZARMACH D., *Postępowanie nakazowe*, [w:] *System Postępowania Cywilnego*, t. 6, *Postępowania odrębne*, red. A. MACHNIKOWSKA, Warszawa 2022, s. 695-746.
- NAZAREWICZ P., *Indos własnościowy pełny jako podstawowy rodzaj indosu wekslowego*, «Palestra» 41.7-8/1997, s. 24-36.
- OGIEGŁO L., *Charakter prawny powstania zobowiązania wekslowego*, «Rejent» 9/1995, s. 97-116.
- OLZEN D., § 602, [w:] *Zivilprozessordnung und Nebengesetze: Großkommentar. Band 8, §§ 592-723*, red. B. WIECZOREK, R.A. SCHÜTZE, Berlin 2013, s. 100-107.
- PAZDAN M., *Art. 22¹*, [w:] *Kodeks cywilny, I: Komentarz do art. 1-449¹⁰*, red. K. PIETRZYKOWSKI, Warszawa 2020, «Legalis».
- RADWAŃSKI Z., OLEJNICZAK A., GRYKIEL J., *Rodzaje czynności prawnych*, [w:] *System Prawa Prywatnego, II: Prawo cywilne – część ogólna*, red. Z. RADWAŃSKI, A. OLEJNICZAK, Warszawa 2019, s. 249-302.
- RADWAŃSKI Z., *Teoria umów*, Warszawa 1977.
- RECHBERGER W.H., *Besondere Verfahrensarten*, [w:] W.H. RECHBERGER, D.-A. SIMOTTA, *Grundriss des österreichischen Zivilprozessrechts. Erkenntnisverfahren*, Wien 2017.
- RESICH Z., *Istota procesu cywilnego*, Warszawa 1985.
- RESICH Z., *Postępowanie nakazowe i upominawcze*, [w:] J. JODŁOWSKI, Z. RESICH, *Postępowanie cywilne*, Warszawa 1987.
- STEIN F., *Der Urkunden-und Wechselprozeß*, Leipzig 1887.
- STELMACH B., *Dochodzenie roszczeń z weksla przeciwko konsumentom. Uwagi na kanwie wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 13.09.2018 r., w sprawie C-176/17, Profi Credit Polska przeciwko Mariuszowi Wawrzoskowi*, «Przegląd Sądowy» 9/2020, s. 49-66.
- SZPUNAR A., *Sądowe dochodzenie roszczeń z weksla*, «Rejent» 5/1995, s. 9-27.
- SZPUNAR M., *Art. 267*, [w:] *Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Komentarz, III: (art. 223-358)*, red. D. KORNOBIS-ROMANOWSKA, J. ŁACNY, A. WRÓBEL, Warszawa 2012.
- WAŚKOWSKI E., *Podręcznik procesu cywilnego*, Wilno 1932.
- WOŹNIAK Z., GOŁACZYŃSKI J., *Przepisy ogólne o postępowaniu zabezpieczającym*, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie zabezpieczające*, red. J. GOŁACZYŃSKI, Warszawa 2021, s. 15-97.
- ZAWADA K., *Charakterystyka przelewu wierzytelności*, «Rejent» 7-8/1991, s. 45-72.
- ZAWISTOWSKI D., *Art. 743*, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, IV: Artykuły 730-1088*, red. T. WIŚNIEWSKI, Warszawa 2021.